

Sygn. akt II CZ 83/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku R. K.
przy uczestnictwie H. K.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 9 grudnia 2015 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania
na postanowienie Sądu Okręgowego w P.
z dnia 9 czerwca 2015 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w P. na podstawie art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 519¹ § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną uczestniczki postępowania H. K. od postanowienia tego Sądu z dnia 5 lutego 2015 r. jako niedopuszczalną. Wskazał, że skarga wniesiona została w sprawie o podział majątku wspólnego. Zgodnie z art. 519¹ § 1 i 2 k.p.c. w tego rodzaju sprawie skarga kasacyjna przysługuje tylko wtedy, kiedy wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 150 000 zł. Wyjaśnił też, że wartość tę określa zakres kwestionowanego rozstrzygnięcia wyznaczony podniesionymi zarzutami. Powódka zaskarżyła punkt postanowienia, w którym Sąd Okręgowy oddalił jej apelację i określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na 220 073 zł podnosząc, że w wyniku nieprawidłowego ustalenia składu majątku wspólnego niesłusznie została zaliczona do tego majątku kwota 180 000 zł oraz pożytki z najmu lokali, a podana przez nią wartość odpowiada sumie wartości tych składników. W ocenie Sądu podana kwota nie odpowiada rzeczywistej wartości przedmiotu zaskarżenia, ten bowiem wyznaczają wyniki, jakie skarżąca wiąże z wniesionym środkiem zaskarżenia. W niniejszej sprawie skarga odnosi się do nieuwzględnionego przez Sąd Okręgowy żądania uczestniczki, by (po wyeliminowania ze składu majątku wskazanych przez nią przedmiotów) zwolnić ją z obowiązku uiszczenia na rzecz wnioskodawcy dopłaty w kwocie 16 684,85 zł, natomiast zasądzić dopłatę w kwocie 93 571,14 zł od wnioskodawcy na jej rzecz. W związku z tym wartość przedmiotu zaskarżenia zamyka się kwotą 110 255,99 zł i jest niższa od minimum wymaganego w art. 519¹ § 2 k.p.c.

Uczestniczka postępowania wniosła zażalenie na to postanowienie domagając się jego uchylenia i zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego. Zarzuciła naruszenie art. 25 § 1 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i nierzetelne sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia skutkujące pominięciem kwestionowanych przez skarżącą składników majątku wspólnego podlegającego podziałowi i ich wartości oraz naruszenie art. 126¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 398¹ § 1 k.p.c. i art. 519¹ § 2 k.p.c. przez ich wadliwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wartość przedmiotu zaskarżenia dotyczy wyłącznie nieprawidłowego zaliczenia

w poczet majątku wspólnego pożytków najmu lokali i przyjęcie, że w sprawie, ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, skarga kasacyjna nie przysługuje, w sytuacji gdy skarżąca kwestionuje także dopuszczalność włączenia w skład majątku wspólnego wartości darowizn dokonanych na rzecz wspólnych dzieci uczestników oraz wartość środków zużytych na zaspokojenie potrzeb rodziny.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Problem kryteriów określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach tzw. „działowych”, dotyczących podziału określonego przedmiotu lub masy majątkowej, był wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego m. in. w orzeczeniach powołanych w uzasadnieniu Sądu Okręgowego. W drodze orzeczniczej wykształcił się pogląd, zgodnie z którym wartość przedmiotu zaskarżenia w tych sprawach wyznacza wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy. Przyjmuje się, że z reguły wartość przedmiotu zaskarżenia nie może przekraczać wartości udziału przysługującego skarżącemu uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nie objęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r. III CZ 153/02, OSNC 2004/4/60, z dnia 15 grudnia 2006 r. III CZ 88/06, z dnia 24 lipca 2008 r. IV CZ 53/08, z dnia 6 maja 2010 r. II CZ 38/10, z dnia 1 czerwca 2011 r. II CZ 27/11, czy z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15 obydwie nie publ.). Sąd Okręgowy zbadał wartość przedmiotu zaskarżenia mając na uwadze jedynie różnicę w zakresie rozliczeń w drodze dopłat między uczestnikami, jaka byłaby skutkiem ustalenia składu majątku wspólnego zgodnie z żądaniami uczestniczki, nieuwzględnionymi przez Sąd Okręgowy. Pominął natomiast to, że zgodnie z art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. obowiązkiem sądu w postępowaniu o podział majątku wspólnego jest także ustalenie składu tego majątku. Żądanie, aby określony składnik majątkowy wyłączyć ze składu majątku wspólnego obejmuje cały ten składnik i zarazem wyznacza wartość przedmiotu zaskarżenia. Końcowy rezultat, jaki wyłączenie kwestionowanych przez skarżącą składników mogłoby spowodować w rozliczeniach między stronami ma w tym wypadku charakter wtórny. W niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia

niewątpliwie nie jest niższa niż 150 000 zł, skoro składają się na nią kwota 180 000 zł podjęta z rachunku bankowego i rozdysponowana przez uczestniczkę oraz pobrane przez uczestniczkę pożytki cywilne z nieruchomości obejmujące czynsze najmu w kwocie 40 672 zł.

Z przytoczonych względów zaskarżone postanowienie należało uchylić na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego wynika art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 108 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

kc